

Sukupuolten välinen yrittäjyyskuilu hidastaa Suomen uudistumista

4.6.2026

Tämä artikkeli perustuu Global Entrepreneurship Monitor Suomi 2025/2026 -tutkimuksen tuloksiin (Björk ym., 2026) sekä GEM 2025/2026 Global Report -raportin (Global Entrepreneurship Monitor, 2026) kansainvälisiin vertailuihin. Totesimme aiemmassa sarjan artikkelissa, että Suomessa on verrattain vähän yrittäjyysaktiivisuutta (Joensuu-Salo ym., 2026). Tässä artikkelissa tarkennamme kuvaa sukupuolen näkökulmasta.

Naisten varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuus jää selvästi miesten tasoa matalammaksi. Tämä on ongelmallista sekä tasa-arvon että uudistumisen kannalta. Kun naiset ryhtyvät yrittäjiksi selvästi miehiä harvemmin, Suomi ei hyödynnä koko yrittäjyys- ja innovointipotentiaaliaan.

Naiset ovat miehiä harvemmin varhaisen vaiheen yrittäjiä

GEM-tutkimuksessa varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuutta mitataan TEA-indikaattorilla. Se kuvaa niiden 18–64-vuotiaiden osuutta, jotka ovat perustamassa yritystä tai pyörittävät uutta yritystä. Suomen TEA-luku oli vuonna 2025 kansainvälisesti matala: 6 % aikuisväestöstä oli mukana varhaisen vaiheen yrittäjyydessä.

Matala kokonaisluku ei kuitenkaan kerro koko totuutta. Miesten TEA oli Suomessa 8,5 % ja naisten 3,5 %. Miesten varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuus oli siis yli kaksinkertainen naisiin verrattuna. Suomi kuului yhdessä Ruotsin, Norjan ja Egyptin kanssa niihin GEM-maihin, joissa vähintään kaksi miestä aloittaa yrityksen jokaista naista kohden.

Tulos on suomalaisessa kontekstissa pysäyttävä. Suomi mielletään usein tasa-arvon mallimaaksi, mutta yrittäjyydessä tasa-arvo ei näy samantasoisena osallistumisena. Kyse ei ole yksittäisestä marginaalisesta erosta, vaan yhdestä Suomen yrittäjyysdynamiikkaa rajoittavasta tekijästä.

Kuilu syntyy jo ennen yrityksen perustamista

Sukupuolten välinen yrittäjyyskuilu ei ala yrityksen perustamisesta. Se alkaa jo aiemmin, siinä vaiheessa, kun ihminen arvioi, onko yrittäjyys hänelle mahdollinen ja järkevä. Jos yksilö ei koe omaavansa yrittäjyyteen tarvittavia taitoja tai kokee epäonnistumisen riskin liian suureksi, hän ei välttämättä lähde edistämään yritysideaansa edes luonnostelun asteelle. GEM-tutkimuksessa naiset raportoivat miehiä harvemmin korkeaa luottamusta omiin yrittäjyysvalmiuksiinsa (31 % vs. 43 %) ja myös ilmaisevat miehiä useammin korkeaa epäonnistumisen pelkoa (58 % vs. 45 %).

Tätä ei pidä tulkita yksilöiden rohkeuden tai itseluottamuksen puutteeksi. Kyse on myös siitä, miten yrittäjyydestä puhutaan, millaisia esimerkkejä ihmiset näkevät ja millaisena yrittäjyyden polku heille näyttäytyy. Jos yrittäjyys yhdistyy ensisijaisesti suureen taloudelliseen riskiin, kasvupaineeseen tai poikkeukselliseen uravalintaan, kynnys voi muodostua korkeaksi erityisesti niille, joilla ei ole valmiiksi vahvoja yrittäjyysverkostoja tai samaistuttavia roolimalleja.

Vahvat rakenteet eivät takaa yhdenvertaista saavutettavuutta

Suomen yrittäjyyden toimintaympäristö on monella mittarilla vahva. Suomessa on hyvä fyysinen infrastruktuuri, toimivat ammatilliset ja kaupalliset palvelut sekä vahvat koulutukselliset edellytykset yrittäjyydelle. Tämä ei kuitenkaan vielä tarkoita, että yrittäjyyden resurssit olisivat kaikille yhtä saavutettavia.

Suomen tulokset ovat tältä osin kaksijakoiset. GEM-tutkimuksen National Expert Survey eli NES on asiantuntijakysely, jossa arvioidaan yrittäjyyden toimintaympäristöä kussakin maassa. NES-aineiston perusteella Suomessa on vahva palvelu-, sääntely- ja kulttuurinen perusta naisten yrittäjyydelle, mutta rahoituksen ja markkinoiden saavutettavuus naisille miehiin verrattuna saa selvästi heikomman arvion. Tulos osoittaa, että naisten yrittäjyyden ongelma ei liity vain yleiseen tukeen tai myönteisiin asenteisiin, vaan myös siihen, miten keskeiset yrittäjyyden resurssit ovat käytännössä saatavilla. Jos rahoitus, markkinat, verkostot tai uskottavuutta vahvistavat kontaktit eivät avaudu kaikille samalla tavalla, yrittäjyyskuilu ei kavennu kannustuspuheilla.

Yrittäjyyden aktivointi on myös tasa-arvotyötä

Yrittäjyyden aktivointi on myös tasa-arvotyötä. Sukupuolten välinen yrittäjyyskuilu GEM-tuloksissa osoittaa, ettei yrittäjyys vielä näyttäydy Suomessa yhdenvertaisena mahdollisuutena. Jos haluamme lisätä yrittäjyysaktiivisuutta, meidän on kysyttävä nykyistä täsmällisemmin, kenen potentiaali jää käyttämättä ja

miksi.

Varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuus on Suomessa jo kokonaisuutena matala, joten meillä ei ole varaa jättää kenenkään osaamista, ideoita ja liiketoimintamahdollisuuksia hyödyntämättä. Naisten yrittäjyyden vahvistaminen ei ole irrallinen lisä yrittäjyyspolitiikkaan, vaan konkreettinen tapa lisätä yritysten syntyä ja uudistaa elinkeinoelämää.

Yrittäjyyskuilu kaventuu esteitä purkamalla

Yrittäjyyskuilu kaventuu vain, jos yrittäjäksi ryhtymisen käytännön esteitä tunnistetaan ja puretaan järjestelmällisesti. Ensimmäinen tehtävä on vahvistaa yrittäjyysvalmiuksien kokemusta. Yrittäjyyskoulutuksessa ei riitä, että opetetaan, miten yritys teknisesti perustetaan. Tarvitaan myös talousosaamista, hinnoittelun ja myynnin valmiuksia, neuvotteluvarmuutta ja kykyä testata liikeideaa pienin askelin. Kun yrittäjyys muuttuu epämääräisestä riskistä hallittavaksi prosessiksi, kynnys madaltuu.

Toinen tehtävä on tehdä yrittäjyyden roolimalleista monipuolisempia. Tarvitaan näkyviin erilaisia yrittäjyyden polkuja: yksinyrittäjyyttä, asiantuntijayrittäjyyttä, kasvuyrittäjyyttä, perheyrityksiä, osa-aikaista yrittäjyyttä, omistajanvaihdoksia ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä. Jos yrittäjyyden malli on kapea, myös yrittäjyyden mahdollisuuteen samaistuvien joukko jää kapeaksi.

Kolmas tehtävä koskee rahoitusta ja markkinoita. Rahoitusinstrumenttien ja yrityspalvelujen on oltava ymmärrettäviä, saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia myös niille, jotka eivät tule valmiiksi vahvoista yrittäjyysverkostoista. Aliedustetuille ryhmille suunnatut rahoitusohjelmat, mikroavustukset, yksinkertaiset hakuprosessit ja naisten vetämille tiimeille kohdennettavat rahoitusratkaisut ovat esimerkkejä mahdollisista keinoista.

Neljäs tehtävä on seurata palvelujen vaikuttavuutta sukupuolen mukaan. Jos emme tiedä, ketkä palveluja käyttävät ja millaisia tuloksia niillä saavutetaan, emme tiedä myöskään, kaventavatko vai ylläpitävätkö ne yrittäjyyskuilua.

Tämä artikkeli kuuluu Global Entrepreneurship Monitor Suomi 2025/2026 -tutkimusta käsittelevään artikkelisarjaan. GEM-tutkimusta toteuttavat Suomessa Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu osana kansainvälistä Global Entrepreneurship Monitor -tutkimuskonsortiota. Suomen tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Yrittäjät, Keskitien säätiö, Säästöpankki Optia ja Töysän Säästöpankkisäätiö.

Sarjassa aiemmin ilmestyneet:

Suomi on ehkä onnellisin maa, mutta ei yritteliäinHyvät rakenteet eivät yksin tee yrittäjyyskulttuuria**Sanna Joensuu-Salo, Anmari Viljamaa** ja **Elina Varamäki**
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Pauliina Björk, Martti Saarela, Nafisa Yeasmin, Robert van der Have, Ossi Kotavaara ja **Matti Muhos**
Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

Lähteet

Björk, P., Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., Saarela, M., Yeasmin, N., van der Have, R., Kotavaara, O., Varamäki, E., & Muhos, M. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 Finnish Report* (Publications of the University of Oulu Kerttu Saalasti Institute, 4/2026). University of Oulu Kerttu Saalasti Institute. https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202604012418

Global Entrepreneurship Monitor. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 global report: From uncertainty to opportunity*. Global Entrepreneurship Monitor. https://www.gemconsortium.org/reports/latest-global-report

Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., Varamäki, E., Björk, P., Saarela, M., Yeasmin, N., van der Have, R., Kotavaara, O., & Muhos, M. (2026a). Suomi on ehkä onnellisin maa, mutta ei yritteliäin. @SeAMK. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/tki/suomi-on-ehka-onnellisin-maa-mutta-ei-yritteliain/